

EUROPESE
COMMISSIE

HOGE VERTEGENWOORDIGER
VAN DE UNIE VOOR
BUITENLANDSE ZAKEN
EN VEILIGHEIDSBELEID

Brussel, 19.10.2020
JOIN(2020) 16 final

GEZAMENLIJK VERSLAG AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

over de uitvoering van het Actieplan voor militaire mobiliteit van juni 2019 tot en met september 2020

I. INLEIDING

1. Het initiatief inzake militaire mobiliteit is een essentieel instrument dat snelle en naadloze verplaatsingen van militair personeel, materieel en apparatuur voor routineactiviteiten en tijdens crises en conflicten binnen en buiten de EU mogelijk maakt. Dit initiatief is ook relevant in de context van de huidige COVID-19-crisis, aangezien het de algemene paraatheid en veerkracht van de Unie versterkt. Bovendien kan het initiatief bijdragen aan het economisch herstel van kritieke sectoren van de EU, zoals defensie en vervoer, nadat de pandemie is uitgewoed, met name door middel van overheidsinvesteringen.
2. Het initiatief inzake militaire mobiliteit is op 10 november 2017¹ gelanceerd en verder uitgewerkt in het EU-actieplan voor militaire mobiliteit (hierna het “actieplan” genoemd) van 28 maart 2018². Het initiatief bestrijkt drie belangrijke domeinen – vervoersinfrastructuur, regelgeving en procedurele kwesties – en een aantal andere horizontale thema’s door civiel-militaire synergieën te bevorderen en gebruik te maken van de bestaande beleidsmaatregelen en -instrumenten. De focus van het actieplan ligt op de toegevoegde waarde van de Unie om de EU-lidstaten in staat te stellen sneller en effectiever op te treden in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid en van nationale en multinationale activiteiten.
3. Voorzitter Von der Leyen heeft benadrukt dat de EU een ware Europese defensie-unie tot stand moet brengen³. Het door de hoge vertegenwoordiger en de Commissie gepresenteerde actieplan is een van de mogelijke bouwstenen daarvoor. Bovendien draagt het actieplan bij tot de verwezenlijking van de ambities op het gebied van veiligheid en defensie, waarover de Raad op 14 november 2016⁴ overeenstemming heeft bereikt na de presentatie van de integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Europese Unie in juni 2016⁵.
4. Het actieplan wordt uitgevoerd in samenhang met de permanente gestructureerde samenwerking, ook op projectniveau, en strookt tevens met de concrete maatregelen waarover de EU-lidstaten op 25 juni 2018 overeenstemming hebben bereikt⁶. Het actieplan is een “vlaggenschip” van de samenwerking tussen de EU en de NAVO in het kader waarvan doeltreffende uitwisselingen tussen het personeel van de EU en de NAVO worden voortgezet op het gebied van militaire mobiliteit met concrete te behalen resultaten. Daarbij wordt voortgebouwd op de eerder bereikte resultaten, met name de samenhang tussen de respectieve reeksen militaire behoeften die ten grondslag liggen aan de werkzaamheden van beide organisaties op dit gebied. Deze samenwerking vindt plaats in het kader van de uitvoering van

¹ Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad “Verbetering van de militaire mobiliteit in de Europese Unie” {JOIN(2017) 41 final}.

² Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad over het actieplan voor militaire mobiliteit {JOIN(2018)05 final}.

³ Onder andere in “Een Unie die de lat hoger legt – Mijn agenda voor Europa, politieke beleidslijnen voor de volgende Europese Commissie 2019-2024”, U. von der Leyen, 10 september 2019, <https://op.europa.eu/nl/publication-detail/-/publication/43a17056-ebf1-11e9-9c4e-01aa75ed71a1>; Thematoespraak van voorzitter Von der Leyen op het Wereld Economisch Forum, 22 januari 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_20_102

⁴ Conclusies van de Raad over de uitvoering van de integrale EU-strategie op het gebied van veiligheid en defensie, 14 november 2016, <https://www.consilium.europa.eu/media/22459/eugs-conclusions-st14149en16.pdf>

⁵ Gedeelde visie, gemeenschappelijke actie: Een sterker Europa — Een mondiale strategie van de Europese Unie voor buitenlands en

en veiligheidsbeleid, juni 2016, http://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf

⁶ Conclusies van de Raad inzake veiligheid en defensie in het kader van de integrale EU-strategie, 25 juni 2018, punt 18, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10246-2018-INIT/nl/pdf>

de gezamenlijke verklaringen van Warschau en Brussel⁷, de daarmee samenhangende gemeenschappelijke reeks voorstellen⁸ en de daaruit voortvloeiende gevestigde gestructureerde dialoog over militaire mobiliteit tussen personeel van beide organisaties. De gestructureerde dialoog over militaire mobiliteit komt uitvoeriger aan bod in het recentelijk gepubliceerde vijfde voortgangsverslag over de samenwerking tussen de EU en de NAVO⁹.

5. De uitvoering van het actieplan blijft goed vorderen dankzij de nauwe en voortdurende samenwerking tussen de diensten van de Commissie, de Europese Dienst voor extern optreden, met inbegrip van de Militaire Staf van de EU, en het Europees Defensieagentschap en met volledige betrokkenheid van de EU-lidstaten bij een overheidsbrede aanpak, met inachtneming van hun nationale soevereiniteit en besluitvorming.
6. Volgens het actieplan moeten de hoge vertegenwoordiger en de Commissie regelmatig voortgangsverslagen uitbrengen¹⁰. Het eerste gezamenlijke voortgangsverslag over de uitvoering van het actieplan voor militaire mobiliteit (hierna “verslag” genoemd) is op 3 juni 2019 uitgebracht¹¹. In dat verslag werd geconcludeerd dat op alle gebieden substantiële en tastbare vooruitgang was geboekt en werd vermeld dat tegen het einde van de zomer van 2020 een nieuw voortgangsverslag zal worden ingediend. De Raad was ingenomen met het verslag en over het feit dat er op belangrijke domeinen goede vooruitgang en tastbare resultaten waren geboekt¹².
7. Dit tweede verslag wordt ingediend in aanvulling op het tweede jaarverslag van het Europees Defensieagentschap over militaire mobiliteit¹³, dat op 25 mei 2020 gunstig is onthaald door het bestuur van het Europees Defensieagentschap.

II. MILITAIRE EISEN VOOR MILITAIRE MOBILITEIT IN EN BUITEN DE UNIE

A. Update van de militaire eisen

⁷ Gezamenlijke verklaring door de voorzitter van de Europese Raad, de voorzitter van de Europese Commissie en de secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, 8 juli 2016, <https://www.consilium.europa.eu/media/21481/nato-eu-declaration-8-july-en-final.pdf>; Gezamenlijke verklaring betreffende de samenwerking tussen de EU en de NAVO door de voorzitter van de Europese Raad, de voorzitter van de Europese Commissie en de secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, 10 juli 2018, https://www.consilium.europa.eu/media/36096/nato_eu_final_eng.pdf

⁸ Conclusies van de Raad over de uitvoering van de gezamenlijke verklaring van de voorzitter van de Europese Raad, de voorzitter van de Europese Commissie en de secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, 6 december 2016, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15283-2016-INIT/nl/pdf>; Conclusies van de Raad over de uitvoering van de gezamenlijke verklaring van de voorzitter van de Europese Raad, de voorzitter van de Europese Commissie en de secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, 5 december 2017, <https://www.consilium.europa.eu/media/31947/st14802nl17.pdf>

⁹ Vijfde voortgangsverslag over de uitvoering van de gemeenschappelijke reeks voorstellen die door de Raden van de EU en de NAVO zijn goedgekeurd op 6 december 2016 en 5 december 2017, 16 juni 2020, <https://www.consilium.europa.eu/media/44451/200616-progress-report-nr5-eu-nato-eng.pdf>

¹⁰ Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad over het actieplan voor militaire mobiliteit, 28 maart 2018 {JOIN(2018)05 final}, blz. 10.

¹¹ Voortgangsverslag aan het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering van het Actieplan voor militaire mobiliteit {JOIN(2019)11final}.

¹² Conclusies van de Raad inzake veiligheid en defensie in het kader van de integrale EU-strategie, 17 juni 2019, punt 52, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10048-2019-INIT/nl/pdf>

¹³ Bijlage bij document SB 2020/023, 25 mei 2020.

8. Op 8 mei 2019 heeft het Politiek en Veiligheidscomité de Europese Dienst voor extern optreden/de Militaire Staf van de EU verzocht een update te geven van de parameters voor vervoersinfrastructuur en van de geografische gegevens voor de militaire eisen voor militaire mobiliteit in en buiten de Unie¹⁴ (hierna “militaire eisen” genoemd). Op 15 juli 2019 heeft de Raad zijn goedkeuring gehecht aan de geactualiseerde militaire eisen die door de Militaire Staf van de EU in nauwe samenwerking met de diensten van de Commissie, het Europees Defensieagentschap en de lidstaten van de EU zijn opgesteld. De update van de geografische gegevens bood de EU-lidstaten de gelegenheid om informatie over bepaalde delen van het militaire vervoersnetwerk (bv. ontbrekende schakels en grensoverschrijdende elementen) te evalueren en aan te passen en om de technische eisen verder te onderzoeken aan de hand van een overheidsbrede aanpak waarbij ook andere bevoegde nationale autoriteiten dan de ministeries van Defensie betrokken zijn. De algemene werkzaamheden worden onderbouwd door en uitgevoerd in overleg met de NAVO, waar nodig op het niveau van het personeel van de EU en de NAVO¹⁵.
9. De update van de militaire eisen heeft een solide basis verschaft voor de volgende stappen in de uitvoering van het actieplan op het gebied van infrastructuur, met name de update van de kloofanalyse en de eisen voor tweeledig gebruik die van toepassing zijn op de financiering van vervoersinfrastructuur voor tweeledig gebruik uit de Connecting Europe Facility 2021-2027 (zie de punten 14 tot en met 20 hieronder).

III. VERVOERSINFRASTRUCTUUR

10. Aangezien de strijdkrachten voor hun verplaatsingen afhankelijk zijn van de infrastructuur voor civiel vervoer, is de verbetering van synergieën tussen het trans-Europese vervoersnetwerk en de militaire behoeften een essentiële pijler van het actieplan.

A. Financiering van vervoersinfrastructuur voor tweeledig gebruik

11. In het voorjaar van 2019 hebben de medewetgevers overeenstemming bereikt over en hun goedkeuring gehecht aan de tekst van de voorgestelde verordening betreffende de Connecting Europe Facility 2021-2027, met noodzakelijke bepalingen met betrekking tot de financiering van projecten inzake vervoersinfrastructuur voor tweeledig gebruik (zowel modernisering van bestaande infrastructuur en bouw van nieuwe infrastructuur)¹⁶. De financiële middelen die aan de Connecting Europe Facility 2021-2027 worden toegewezen, moesten nog definitief worden vastgesteld in het kader van de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader 2021-2027.
12. Op 21 juli 2020 heeft de Europese Raad een akkoord bereikt over de nieuwe langetermijnbegroting van de EU. Daarin wordt 1,5 miljard EUR (1,69 miljard EUR in lopende prijzen) uitgetrokken voor militaire mobiliteit in het kader van de Connecting Europe

¹⁴ Militaire eisen voor militaire mobiliteit in en buiten de EU (ST 14770/18), 28 november 2018.

¹⁵ Militaire eisen voor militaire mobiliteit in en buiten de EU, update (ST 10921/19), 4 juli 2019, goedgekeurd door de Raad op 15 juli en geconsolideerd met het resterende gedeelte op 19 juli (ST 11373/19).

¹⁶ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de Connecting Europe Facility en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1316/2013 en (EU) nr. 283/2014 - Voortgangsverslag, Raad van de Europese Unie, 2018/0228(COD), 13 maart 2019, <https://www.consilium.europa.eu/media/38507/st07207-re01-en19.pdf>

Facility 2021-2027¹⁷. In september 2020 was het akkoord nog niet goedgekeurd door het Europees Parlement.

Update van de militaire eisen

13. Bij de eerste kloofanalyse tussen de militaire eisen en de eisen voor het trans-Europese vervoersnetwerk werd een kloof in de infrastructuurvereisten voor militair en civiel vervoer vastgesteld, evenals ontbrekende schakels in het militaire vervoersnetwerk¹⁸. De conclusies van de eerste kloofanalyse hebben geleid tot een besluit om de militaire eisen te actualiseren. Het geactualiseerde document betreffende de militaire eisen, dat op 15 juli 2019 door de Raad is goedgekeurd¹⁹, bevat herzieningen van de algemene infrastructuurvereisten en van de strategische geografische gegevens (zie de punten 8 en 9 hierboven).

Geactualiseerde kloofanalyse

14. Naar aanleiding van de update van de militaire eisen en de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de EU op 31 januari 2020 hebben de diensten van de Commissie en de EDEO op 17 juli 2020 een geactualiseerde kloofanalyse tussen de militaire eisen en de eisen voor het trans-Europese vervoersnetwerk voorgelegd aan de Raad²⁰.
15. In de geactualiseerde kloofanalyse wordt geconcludeerd dat de update van de militaire eisen positieve gevolgen heeft gehad voor de militaire mobiliteit in en buiten de EU. In de eerste plaats is de kloof tussen civiele en militaire reeksen technische infrastructuurvereisten voor een deel weggewerkt en waar dat nog niet is gebeurd in sommige gevallen verkleind. Bijgevolg zijn er nu minder overbruggingsmaatregelen voor militaire verplaatsingen nodig. En in de tweede plaats is de totale lengte en het aantal knooppunten van het militaire vervoersnetwerk toegenomen. Sommige van deze toevoegingen aan het militaire vervoersnetwerk hebben ertoe bijgedragen dat het aantal ontbrekende grensoverschrijdende verbindingen is afgenomen. De overlapping tussen het militaire vervoersnetwerk en het trans-Europese vervoersnetwerk blijft zeer hoog, ondanks een marginale afname van 94 % tot 93 %.
16. Bovendien zou dankzij de uitbreiding van het totale militaire vervoersnetwerk nu een groter aantal vervoersinfrastructuurprojecten in aanmerking kunnen komen voor financiering uit toekomstige oproepen tot het indienen van voorstellen in het kader van de Connecting Europe Facility voor militaire mobiliteit.

Eisen voor tweeledig gebruik

17. In de tekst van de verordening betreffende de Connecting Europe Facility 2021-2027, die door de medewetgevers is goedgekeurd, is bepaald dat de Commissie een uitvoeringsverordening zal vaststellen waarin wordt gespecificeerd welke infrastructuurvereisten van toepassing zijn op acties op het gebied van infrastructuur voor tweeledig gebruik. Hoewel de verordening betreffende de Connecting Europe Facility 2021-2027 nog niet is vastgesteld, zijn de diensten van de Commissie begonnen met het

¹⁷ Buitengewone bijeenkomst van de Europese Raad (17, 18, 19, 20 en 21 juli 2020) — Conclusies, 21 juli 2020, blz. 53, <https://www.consilium.europa.eu/media/45128/210720-euco-final-conclusions-nl.pdf>

¹⁸ Joint Staff Working Document Military requirements and trans-European transport network: gap analysis, 3 mei 2019, {SWD(2019) 175 final}.

¹⁹ Militaire vereisten voor militaire mobiliteit binnen en buiten de EU, bijwerkte versie (ST 10921/19), 4 juli 2019, door de Raad goedgekeurd op 15 juli en geconsolideerd met het resterende deel op 19 juli (ST 11373/19).

²⁰ Joint Staff Working Document on the updated Gap Analysis between the military requirements and the trans-European transport network requirements, 17 juli 2020, {SWD(2020) 144 final}.

opstellen van de uitvoeringsverordening betreffende eisen voor tweeledig gebruik teneinde vanaf 2021 zo snel mogelijk met de financiering van projecten van start te kunnen gaan.

18. Vanaf midden april tot het einde van de zomer van 2019 hebben de diensten van de Commissie de betrokken verenigingen van alle vervoerswijzen geraadpleegd met het oog op het vaststellen van de bovengrenzen van de infrastructuurvereisten die nuttig zouden zijn voor civiele doeleinden. Na ontvangst van de bijdragen van de vervoersverenigingen hebben de diensten van de Commissie, in nauwe samenwerking met de Europese Dienst voor extern optreden, met inbegrip van de Militaire Staf van de EU, en in overleg met het Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart, het Europees Defensieagentschap en het Uitvoerend Agentschap innovatie en netwerken, het eerste ontwerp van de eisen voor tweeledig gebruik opgesteld. Dat ontwerp was gebaseerd op de overlapping tussen de in de militaire eisen gespecificeerde infrastructuurparameters en de bijdragen van de vervoersverenigingen.
19. Het ontwerp van eisen voor tweeledig gebruik werd verder verbeterd tijdens drie tussen september 2019 en januari 2020 gehouden vergaderingen met de leden van het Comité voor het trans-Europees vervoersnet en deskundigen van de ministeries van Defensie van de EU-lidstaten. Tijdens de laatste vergadering is een ontwerp opgesteld waarover de EU-lidstaten informeel overeenstemming hebben bereikt. Op 17 juli 2020 hebben de diensten van de Commissie de EU-lidstaten een ontwerpuitvoeringsverordening toegezonden voor commentaar, zodat die kan worden goedgekeurd zodra de Connecting Europe Facility 2021-2027 in werking treedt.
20. De eisen voor tweeledig gebruik zullen het referentiepunt voor toekomstige infrastructuurplanning worden voor EU-lidstaten die willen profiteren van de synergieën tussen civiele en militaire mobiliteit.

Pijplijn van projecten voor tweeledig gebruik

21. De diensten van de Commissie hadden de EU-lidstaten verzocht hun prioritaire projecten voor tweeledig gebruik aan te wijzen en deze in de eerste helft van 2020 te presenteren, zodat de diensten van de Commissie in nauw overleg met de Europese Dienst voor extern optreden, met inbegrip van de Militaire Staf van de EU, een projectpijplijn zou kunnen voorbereiden die beantwoordt aan de behoeften inzake tweeledig gebruik op Europees niveau.
22. In 2019 ontstond een zeer positief momentum en in januari 2020 werden de eisen voor tweeledig gebruik informeel voltooid, maar in 2020 vertraagde het voorbereidingsproces voor de tenuitvoerlegging van de projectpijplijn als gevolg van de uitbraak van COVID-19. Desalniettemin wordt er verder gewerkt om ervoor te zorgen dat de diensten van de Commissie de projectpijplijn tegen het einde van 2020 afronden zoals gepland. Uit de eerste bijeenkomsten die tot nu toe zijn gehouden blijkt een grote belangstelling van de EU-lidstaten.

23. Zoals reeds vermeld, heeft de Europese Raad overeenstemming bereikt over een begroting voor de financiering van vervoersinfrastructuur voor tweeledig gebruik ten bedrage van 1,69 miljard EUR²¹. Gezien de grote belangstelling en investeringsbereidheid van de lidstaten, zal de begroting de economie helpen aanzwengelen en zo ook bijdragen aan het te boven komen van de COVID-19-crisis, met name als de financiering van projecten vervroegd kan worden uitgekeerd.

B. Herziening van de verordening inzake het trans-Europees vervoersnetwerk²²

24. De diensten van de Commissie werken eraan het evaluatieproces van de verordening inzake het trans-Europees vervoersnetwerk tegen november 2020 af te ronden. Zoals aangegeven in het actieplan²³ zullen zij nagaan of bepaalde eisen voor tweeledig gebruik in de herziene verordening moeten worden opgenomen en of bepaalde delen van het militaire vervoersnetwerk aan het trans-Europees vervoersnetwerk moeten worden toegevoegd waar sprake kan zijn van aanzienlijke civiele stromen.

C. TENtec-informatiesysteem

25. Nadat de eerste iteratie van de militaire eisen in november 2018 door de Raad was goedgekeurd, hebben de diensten van de Commissie de gegevens van het militaire vervoersnetwerk over de interactieve TENtec Maps Viewer²⁴ heen geprojecteerd, zodat het militaire vervoersnetwerk van de EU gemakkelijk kan worden gevisualiseerd. Na de update van de militaire eisen in juli 2019 hebben de diensten van de Commissie ook de viewer van het interactieve militaire vervoersnetwerk geactualiseerd. Na het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU hebben de diensten van de Commissie de viewer in januari 2020 nogmaals geactualiseerd. De diensten van de Commissie blijven op zoek naar manieren om de viewer verder te verbeteren.
26. De TENtec-viewer heeft positieve feedback gekregen en blijft het belangrijkste middel voor het personeel van de EU-instellingen en de vertegenwoordigers van de EU-lidstaten om toegang te krijgen tot en analyses te maken van het militaire vervoersnetwerk van de EU.
27. Wat ten slotte de in het actieplan genoemde mogelijke koppeling tussen de militaire en civiele databanken betreft, zal het overleg met de betrokken partijen naar verwachting in de tweede helft van 2020 van start gaan.

IV. VERVOER VAN GEVAARLIJKE GOEDEREN

28. Het militaire domein zou baat hebben bij een verdere harmonisatie op het gebied van het vervoer van gevaarlijke goederen op EU-niveau. In 2019 heeft het Europees Defensieagentschap de resultaten van zijn enquête over de bestaande regels en voorschriften voor het vervoer van gevaarlijke goederen in de militaire sector gepresenteerd. Met behulp

²¹ Zie voetnoot 17.

²² Verordening (EU) nr. 1315/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 betreffende richtsnoeren van de Unie voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnetwerk en tot intrekking van Besluit nr. 661/2010/EU (PB L 348 van 20.12.2013, blz. 1).

²³ Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad over het actieplan voor militaire mobiliteit {JOIN(2018)05 final}, blz. 10.

²⁴ Toegang tot de interactieve viewer wordt verleend op need-to-know-basis; daarvoor moet contact worden opgenomen met move-tentec@ec.europa.eu

van deze enquête werden de nationale wetgevingskaders in kaart gebracht, waarbij de focus lag op obstakels voor en beperkingen van het vervoer van gevaarlijke goederen. Terwijl aan de relevante conclusies gevolg wordt gegeven op nationaal niveau, is besloten de bevindingen van de enquête te integreren in het lopende programma van het Europees Defensieagentschap inzake de optimalisering van vergunningsprocedures voor grensoverschrijdende verplaatsingen in Europa.

29. De diensten van de Commissie en het Europees Defensieagentschap hebben een platform voor de uitwisseling van kennis tussen civiele en militaire deskundigen op het gebied van het vervoer van gevaarlijke goederen opgericht. Deze uitwisseling heeft plaatsgevonden tijdens vergaderingen waaraan de respectieve gemeenschappen hebben deelgenomen en via contacten tussen medewerkers van beide instellingen. De deskundigen blijven nauw met elkaar samenwerken aan met name de technische regelingen voor het vervoer over land en door de lucht die momenteel worden besproken in het kader van het programma inzake vergunningen voor grensoverschrijdende verplaatsingen. Daarnaast is in februari 2020 een speciale workshop over het vervoer van gevaarlijke goederen georganiseerd, met als doel om het gemeenschappelijk begrip van alle deelnemende leden van het programma inzake de optimalisering van vergunningsprocedures voor grensoverschrijdende verplaatsingen in Europa te vergroten.
30. De diensten van de Commissie zijn de Europese Dienst voor extern optreden (met name de Militaire Staf van de EU) en het Europees Defensieagentschap blijven ondersteunen bij het tot stand brengen van coherente vrijwillige praktijken op het niveau van de lidstaten op basis van civiele regels die van toepassing zijn op het vervoer van gevaarlijke goederen. In dit verband hebben de EU-instellingen en -organen in het kader van de gestructureerde dialoog tussen de EU en de NAVO over militaire mobiliteit verder onderzocht of het mogelijk is de NAVO-standaardiseringsovereenkomst AMovP6 te hanteren als referentiekader voor het vervoer van gevaarlijke goederen in het militaire domein om te profiteren van het feit dat deze overeenkomst in 2019 is gederubriceerd.
31. Uit de werkzaamheden van het Europees Defensieagentschap in het kader van de technische regeling voor vergunningsprocedures voor grensoverschrijdende verplaatsingen (Technical Arrangement on Cross-Border Movement Permission – CBMP TA) over land blijkt duidelijk dat nauwere samenwerking en wederzijds vertrouwen tussen de EU-lidstaten in de militaire sector de inspanningen om de uiteenlopende nationale benaderingen aan te pakken ten goede zouden komen. Een maatregel die als standaardmethode de toepassing van civiele regels combineert en waar nodig aanvult met de bepalingen van de NAVO-standaardiseringsovereenkomst AMovP6 moet in beginsel volstaan voor een snel en soepel internationaal vervoer van gevaarlijke goederen voor militaire doeleinden binnen de EU.
32. In het kader van de beoordeling van de haalbaarheid en de noodzaak van verdere maatregelen op EU-niveau hebben de diensten van de Commissie een analyse gemaakt van verschillende opties voor het vaststellen van een referentiekader voor de regels die moeten worden toegepast op het vervoer van gevaarlijke goederen in het militaire domein. De rechtsgrondslag voor verdere maatregelen moet nog worden vastgesteld, in nauw overleg tussen de diensten van de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden, waarbij ook het Europees Defensieagentschap moet worden betrokken.

V. DOUANE EN BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE

A. Douane

33. De specifieke acties die in het actieplan zijn vastgesteld om de douaneformaliteiten voor grensoverschrijdende militaire verplaatsingen te stroomlijnen en te vereenvoudigen en tegelijkertijd te zorgen voor synergieën met de NAVO omvatten met name wijzigingen van twee verordeningen²⁵ van de Commissie die verband houden met de douanewetgeving van de Unie.
34. Op 3 april 2020 heeft de Commissie een wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/2446 aangenomen, die op 16 juli 2020 in werking is getreden²⁶. Deze wijziging voorziet in een definitie van het begrip goederen die worden vervoerd of gebruikt in het kader van militaire activiteiten en in de opstelling van een EU-formulier 302 als een douanedocument dat door de EU-lidstaten moet worden gebruikt, ook in het kader van militaire activiteiten die deel uitmaken van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de Unie. Op grond van deze wijziging is het mogelijk het EU-formulier 302 te gebruiken naast het bestaande NAVO-formulier 302, als douaneaangifte voor verschillende grensoverschrijdende verplaatsingen.
35. Het model van het EU-formulier 302 is samen met de EU-lidstaten ontwikkeld in het kader van het programma van het Europees Defensieagentschap inzake douane. Na het akkoord van het bestuur in augustus 2019 heeft het Europees Defensieagentschap het model voor het EU-formulier 302 in september 2019 aan de Commissie verstrekt met het oog op de opname ervan in de herziening van de douanewetgeving van de Unie.
36. Parallel aan de werkzaamheden voor de gedelegeerde verordening heeft de Commissie op 29 juni 2020 een wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447 aangenomen, die op 20 juli 2020 in werking is getreden²⁷. De wijzigingen van de uitvoeringsverordening omvatten met name procedureregels voor het gebruik van het EU- en NAVO-formulier 302.
37. De bovengenoemde wijzigingen, die naar verwachting na de zomer van 2020 effectief zullen worden toegepast, zullen aanzienlijk bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het actieplan om de desbetreffende douaneprocessen in de hele EU te vereenvoudigen en te stroomlijnen en om te garanderen dat grensoverschrijdende militaire verplaatsingen op dezelfde wijze worden behandeld door de douaneautoriteiten in alle EU-lidstaten. Om een uniforme behandeling verder te garanderen, zijn de diensten van de Commissie bezig met de voorbereiding van specifieke richtsnoeren voor militaire gebruikers en douaneautoriteiten over het gebruik van het EU-formulier 302. Daartoe zullen zij de door het Europees Defensieagentschap opgestelde richtsnoeren verder uitwerken en tevens overleg plegen met de Europese Dienst voor extern optreden. De eerste versie van deze richtsnoeren zal naar verwachting eind 2020 beschikbaar zijn.

²⁵ Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/2446 van de Commissie van 28 juli 2015 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad met nadere regels betreffende een aantal bepalingen van het douanewetboek van de Unie (PB L 343 van 29.12.2015, blz. 1).
Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447 van de Commissie van 24 november 2015 houdende nadere uitvoeringsvoorschriften voor enkele bepalingen van Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie (PB L 343 van 29.12.2015, blz. 558).

²⁶ Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/877 van de Commissie van 3 april 2020 houdende wijziging en rectificatie van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/2446 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 952/2013 en houdende wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2016/341 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 952/2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie (PB L 203, 26.6.2020, blz. 1).

²⁷ Uitvoeringsverordening (EU) 2020/893 van de Commissie van 29 juni 2020 tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447 houdende nadere uitvoeringsvoorschriften voor enkele bepalingen van Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie (PB L 206 van 30.6.2020, blz. 8).

38. Het EU-formulier 302 is in volledige transparantie en dialoog met de NAVO opgesteld. Om de modellen voor het EU- en NAVO-formulier 302 volledig op elkaar af te stemmen, zou de NAVO enkele aanpassingen moeten doorvoeren. Met het oog op de vereenvoudiging van het douaneproces blijft het voor de militaire gebruikers de voorkeur genieten dat de EU en de NAVO identieke modellen van het formulier 302 gebruiken, terwijl beide organisaties hun eigen rechtsgrondslagen behouden.
39. Wat het mogelijke gebruik van het EU-formulier 302 in een digitaal formaat betreft, heeft het Europees Defensieagentschap samen met de bijdragende lidstaten een programmaregeling opgesteld. In dat kader zal eerst worden beoordeeld of het noodzakelijk is om het formulier 302 te digitaliseren en welke potentiële risico's en voordelen daaraan verbonden zijn. Afhankelijk van het resultaat van deze beoordeling, zal een studie naar de technische specificaties van een geschikt militair douanesysteem waarschijnlijk gaan dienen als het kader voor toekomstige stappen in de digitalisering. De programmaregeling zal naar verwachting eind 2020 worden ondertekend.

B. Belasting over de toegevoegde waarde

40. Een ander belangrijk resultaat dat sinds het verslag van vorig jaar is bereikt is de vaststelling van Richtlijn (EU) 2019/2235 van de Raad²⁸ op 16 december 2019. Deze richtlijn waarborgt de gelijke behandeling van defensie-inspanningen in het kader van de NAVO en de EU vanuit fiscaal oogpunt door leveringen aan strijdkrachten vrij te stellen van de btw en accijnzen wanneer deze strijdkrachten buiten de uitzendende lidstaat worden ingezet voor en deelnemen aan een defensie-inspanning in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid. Een dergelijke vrijstelling bestaat al voor leveringen aan strijdkrachten die deelnemen aan een defensie-inspanning van de NAVO terwijl ze zich buiten hun land bevinden. Door de behandeling van beide defensie-inspanningen op elkaar af te stemmen, vormt deze wijziging een erkenning van het toenemende belang van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid en militaire mobiliteit.
41. De lidstaten van de EU moeten de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen vaststellen om aan deze richtlijn te voldoen, zodat deze maatregelen met ingang van 1 juli 2022 van toepassing kunnen worden.

VI. TOESTEMMING VOOR GRENSOVERSCHRIJDENDE VERPLAATSINGEN

42. De activiteiten op dit gebied zijn verder ontwikkeld binnen het Europees Defensieagentschap in het kader van het programma inzake de optimalisering van vergunningsprocedures voor grensoverschrijdende verplaatsingen in Europa, waar 25 deelnemende lidstaten zich bij hebben aangesloten, evenals Noorwegen in het kader van zijn administratieve regeling met het Europees Defensieagentschap. Het programma inzake de optimalisering van de vergunningsprocedures voor grensoverschrijdende verplaatsingen in Europa is bedoeld als een overkoepelend programma voor de ontwikkeling van twee technische regelingen, een voor verplaatsingen over land en een andere voor verplaatsingen door de lucht. Het programma vordert zeer goed dankzij de actieve deelname van alle relevante belanghebbenden aan talrijke ad-hocwerkgroepen, die worden ondersteund door de diensten

²⁸ Richtlijn (EU) 2019/2235 van de Raad van 16 december 2019 tot wijziging van Richtlijn 2006/112/EG betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde en Richtlijn 2008/118/EG houdende een algemene regeling inzake accijns wat betreft defensie-inspanningen binnen het Uniekader, ST/14126/2019/INIT, *OJ L* 336, 30.12.2019, p. 10.

van de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden, met inbegrip van de Militaire Staf van de EU. De bijdragende lidstaten hebben reeds een eerste ontwerp van beide technische regelingen opgesteld, dat door deskundigen uit alle bijdragende lidstaten verder zal worden uitgewerkt met het oog op de opheffing van de bestaande beperkingen in de nationale wetgeving. Het behoud van de sterke betrokkenheid van de EU-lidstaten bij de doelstelling van het programma is van fundamenteel belang om een geharmoniseerd proces voor de goedkeuring van verplaatsingen binnen Europa tot stand te brengen.

43. Het programma inzake de optimalisering van de vergunningsprocedures voor grensoverschrijdende verplaatsingen in Europa bouwt ook voort op reeds bestaande projecten en activiteiten van het Europees Defensieagentschap. Een van deze projecten is de technische regeling voor Europese militaire grensoverschrijding en doorvoer voor verplaatsingen over land in het kader van het project van het Europees Defensieagentschap voor een EU-knooppunt voor multimodaal vervoer, waar 17 EU-lidstaten zich bij hebben aangesloten. Een tweede voorbeeld is de opname van de lessen die zijn getrokken in het kader van de technische regeling voor diplomatieke toestemmingen, die in 2012 is vastgesteld en door 20 EU-lidstaten is ondertekend. Dankzij deze technische regeling kunnen de deelnemers militaire vrachtvliegtuigen over elkaars grondgebied laten vliegen en/of op elkaars grondgebied laten landen.

VII. ANDERE KWESTIES

44. Zoals uiteengezet in het actieplan, zijn enkele horizontale kwesties, zoals desinformatie, cyberveiligheid en de bescherming van kritieke infrastructuur, aangemerkt als relevant voor de militaire mobiliteit. Deze gebieden maken deel uit van de 22 acties van het gezamenlijk kader van 2016 voor de bestrijding van hybride bedreigingen²⁹, en de uitvoering van deze acties is aan de gang. Het vierde verslag over de uitvoering van het gezamenlijk kader ter bestrijding van hybride bedreigingen van 2016 en de gezamenlijke mededeling over het opbouwen van weerbaarheid en reactiecapaciteit tegen hybride bedreigingen van 2018 is op 24 juli 2020 bekendgemaakt³⁰.

VIII. CONCLUSIES EN VOLGENDE STAPPEN

45. Sinds het eerste voortgangsverslag is de uitvoering van het actieplan voortgezet, met concrete en tastbare resultaten, te weten de update van de militaire eisen, de update van de kloofanalyse, het akkoord over de eisen voor tweeledig gebruik, de goedkeuring van het EU-formulier 302 en de vaststelling van de richtlijn ter waarborging van de gelijke behandeling van defensie-inspanningen in het kader van de NAVO en in het kader van de EU vanuit fiscaal oogpunt.
46. Daarnaast zullen de diensten van de Commissie, de Europese Dienst voor extern optreden en het Europees Defensieagentschap het actieplan verder uitvoeren en de voortgang ervan beoordelen. Dit zal op gecoördineerde wijze gebeuren op EU-niveau, in nauw overleg met de

²⁹ Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad - Gezamenlijk kader voor de bestrijding van hybride bedreigingen — een reactie van de Europese Unie {JOIN/2016/018 final}.

³⁰ Joint Staff Working Document: Report on the implementation of the 2016 Joint Framework on countering hybrid threats and the 2018 Joint Communication on increasing resilience and bolstering capabilities to address hybrid threats, 24 July 2020, {SWD(2020) 153 final}.

EU-lidstaten en met volledige inachtneming van hun nationale soevereiniteit en besluitvorming, alsmede in samenwerking tussen de diensten van de Commissie, de Europese Dienst voor extern optreden en het Europees Defensieagentschap. Voorts dragen de activiteiten onder leiding van de EU-lidstaten, met name in het kader van de permanente gestructureerde samenwerking en de daarbij behorende projecten, en de uitvoering van de nationale verbintenissen van 2018 rechtstreeks bij tot een verbetering van de militaire mobiliteit. De gestructureerde dialoog tussen de EU en de NAVO op niveau van het personeel van beide organisaties versterkt de samenwerking op dit gebied nog verder. De Commissie en de hoge vertegenwoordiger zijn ingenomen met deze aanpak en verbinden zich ertoe om hun werkzaamheden op inclusieve en doeltreffende wijze voort te zetten.

47. Het volgende voortgangsverslag zal door de hoge vertegenwoordiger en de Commissie tegen het einde van de zomer van 2021 worden gepresenteerd.